

СРПСКА АКАДЕМИЈА ОБРАЗОВАЊА

ЗБОРНИК РЕЗИМЕА
НАУЧНИ СКУП: ОБРАЗОВНЕ ИНОВАЦИЈЕ У
ИНФОРМАЦИОНОМ ДРУШТВУ

Ужице, новембар, 2012.

ЗБОРНИК РЕЗИМЕА
НАУЧНИ СКУП: ОБРАЗОВНЕ ИНОВАЦИЈЕ У
ИНФОРМАЦИОНОМ ДРУШТВУ

Издавач

Српска академија образовања

За издавача

Академик Никола Поткоњак

Корице

Мр Горан Вилотијевић

Лектор

Чедо Недељковић

Компјутерски слог

Ангелина Страхињић

Тираж: 100

Штампа

Центар за образовну технологију, Београд

С А Д Р Ж А Ј

Академик Никола М. Поткоњак ШКОЛА МОЖЕ БИТИ ИНОВАТИВНА САМО АКО ИМА ИНОВАТИВНЕ НАСТАВНИКЕ.....	7
Академик Данило Ж. Марковић МЕЂУЗАВИСНОСТ ИСТРАЖИВАЧКЕ И ОБРАЗОВНО- ПРЕДАВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У ИНФОРМАЦИЈСКОМ ДРУШТВУ.....	8
Academician Grozdanka Gojkov METATHEORETICAL CONCEPTS OF EDUCATION FUNCTION AND HIGHER EDUCATION TEACHING INNOVATIVENESS.....	10
Академик Ненад Сузић ШКОЛСКО УЧЕЊЕ У НОВОМ У ИНФОРМАЦИОНОМ ДРУШТВУ.....	12
Academician Nenad Suzic CLASSROOM LEARNING IN NEW INFORMATION SOCIETY	13
Академик Душан М. Савићевић ПРЕДНОСТИ И ТЕШКОЋЕ ОБРАЗОВАЊА НА ДАЉИНУ: КОМПАРАТИВНО РАЗМАТРАЊЕ.....	14
Академик Драган Коковић ДРУШТВЕНЕ ПРОМЕНЕ И ОБРАЗОВНЕ ИНОВАЦИЈЕ.....	16
Академик Радослав Бубањ НОВИ МОДЕЛИ САВРЕМЕНИХ ОБРАЗОВНИХ ПРОЦЕСА	18
Academician Radoslav Bujanj NEW MODELS OF CONTEMPORARY EDUCATIONAL PROCESSES.....	20
Академик Петар Стојаковић ВИШЕСТРУКЕ СПОСОБНОСТИ ЗА УЧЕЊЕ, СТИЛОВИ УЧЕЊА И ЛИЧНОСТ.....	22
Academician Petar Stojakovic MULTIPLEX LEARNING ABILITIES, LEARNING STYLES AND PERSONALITY.....	23
Академик Бошко М. Влаховић УПРАВЉАЊЕ ИНОВАЦИЈАМА У ОБРАЗОВАЊУ.....	25

Академик Борислав Станојловић ПРОМЕНЕ У СИСТЕМУ ОБРАЗОВАЊА И УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА - БИТНА ПРЕТПОСТАВКА ПОБОЉШАЊА КВАЛИТЕТА НАСТАВНОГ РАДА	26
Академик Милан Ратковић ПРЕОБРАЖАЈ ШКОЛЕ – кризе, заблуде, проблеми, шансе –	27
Академик Милан Недељковић ОСНОВНЕ ДРУШТВЕНЕ ДЕТЕРМИНАНТЕ ТРАНСФЕРА И НОВАЦИЈА У ПЕДАГОШКУ ПРАКСУ	28
Academician Milan Nedeljkovic BASIC SOCIAL TRANSFER DETERMINANTS OF INNOVATION IN PEDAGOGICAL PRACTICE	29
Академик Миомир Ивковић Др Живорад Миленовић И НОВАТИВНИ МОДЕЛ СРЕДЊЕГ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА	30
Проф. др Нада Вилотијевић Академик Младен Вилотијевић СИСТЕМСКО УТЕМЕЉЕЊЕ НАСТАВЕ У И НОВАТИВНОЈ ШКОЛИ	32
Доц. др Буба Стојановић ИГРА И ИГРОЛИКЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ ПОЧЕТНОГ ЧИТАЊА И ПИСАЊА.....	33
Доц. др Милена Богдановић УЧЕЊЕ И САВРЕМЕНА ИНФОРМАЦИОНО КОМУНИКАЦИОНА ТЕХНОЛОГИЈА	34
Проф. др Наташа Вујисић Живковић ИНТЕРЕСОВАЊА У НАСТАВИ И „УЧЕНИЦИ НОВОГ МИЛЕНИЈУМА“ МОГУ ЛИ СТАРИ ДИДАКТИЧКИ ПРИНЦИПИ ДА ПОМОГНУ У РЕШАВАЊУ САВРЕМЕНИХ ПЕДАГОШКИХ ПРОБЛЕМА.....	36
Nataša Vujisić, PhD INTERESTS IN TEACHING AND "STUDENTS OF THE NEW MILLENNIUM" - CAN THE OLD DIDACTIC APPROACH MAY HELP IN DEALING WITH THE MODERN PEDAGOGICAL PROBLEMS	37

Проф. др Гордана Будимир-Нинковић	
Доц. др Власта Сучевић	
Ненад Стевановић	
ПРИМЕНА ИНТЕРНЕТА У ОБРАЗОВАЊУ И	
ИНФОРМАЦИОНОМ ДРУШТВУ	38
Др Милица Андевски	
ПЕДАГОГИЈА ТЕЛЕВИЗИЈЕ	39
PhD Milica Andevski	
PEDAGOGY TELEVISION	40
Др Миланка Маљковић проф, др Мирјана Марковић, проф	
ВАСПИТАЧ И ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ У ЦИЉУ	
ПОДСТИЦАЊА РАЗВОЈА ДЕЧЈЕГ ГОВОРА	41
Доц. др Јелена Максимовић	
МЕТОДОЛОШКА ОБРАЗОВАНОСТ НАСТАВНИКА –	
ОСНОВА ЗА ПРИХВАТАЊЕ И ПРИМЕНУ ИНОВАЦИЈА	42
Jelena Maksimović, PhD	
NOTES OF EDUCATION TEACHERS - A BASIS FOR	
ACCERTANCE AND IMPLEMENTATION OF INNOVATION.	43
Доцент др Небојша Павловић	
ДЕМОКРАТИЈА И УПРАВЉАЊЕ У ШКОЛИ (из перспективе	
убрзаних промена у друштву).....	45
Проф. др Наталија Јовановић	
САВРЕМЕНА ОБРАЗОВНА ТЕХНОЛОГИЈА И МЕТОДИЧКЕ	
НОВИНЕ У НАСТАВИ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ	
НАУКА	47
Natalija Jovanović, PhD	
THE MODERN EDUCATION TECHNOLOGY AND TEACHING	
METHODS IN TEACHING OF SOCIAL SCIENCES AND	
HUMANITIES.....	48
Проф. Др Драгица Илић	
Мс Борис Илић	
ДОПРИНОС СТУДЕНАТА УЧИТЕЉСКОГ ФАКУЛТЕТА	
ЗАШТИТИ ЧОВЕКОВЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	50
Данијела Ковачевић Микић	
НОВА ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА И ОПРЕМАЊА	
ИНОВАТИВНЕ ШКОЛЕ У ИНФОРМАЦИОНОМ ДРУШТВУ	
.....	52
Др Драган Јешић	
УЧЕЊЕ УЧЕЊА И УЧЕЊЕ МИШЉЕЊА – ПУТ ДО	
ЕФИКАСНЕ ШКОЛЕ.....	53

Зорица Влајковац УЛОГА НАСТАВНИКА У КОМПЈУТЕРСКО – ИНФОРМАТИВНОЈ НАСТАВИ.....	54
MSc Danijela Mišić LIBRARIES – SOURCES OF KNOWLEDGE IN MODERN WORLD OF EDUCATION AND SCIENCE	55
MSc Danijela Mišić БИБЛИОТЕКЕ – ИЗВОРИ ЗНАЊА У СВЕТУ МОДЕРНОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУКЕ.....	56
Др Мирјана Марковић ТЕЛЕВИЗИЈА И ОБРАЗОВАЊЕ У САВРЕМЕНОМ ИНФОРМАЦИОНОМ ДРУШТВУ	57
Mirjana Marković TELEVISION AND EDUCATION IN MODERN INFORMATION SOCIETY	58
Мр Марија Јовановић ИНОВАТИВНИ ПРИСТУПИ ОЦЕЊИВАЊУ УЧЕНИКА: ПРЕПРЕКЕ И ИЗАЗОВИ	59
Мр Горан Вилотијевић КЉУЧНЕ ОДРЕДНИЦЕ ЕФИКАСНЕ НАСТАВЕ.....	60
Проф. Снежана Влајковац ИНОВАТИВНИ МОДЕЛИ НАСТАВЕ И ЊИХОВА ПРИМЕНА У НАСТАВИ УЧЕНИКА МЛАЂИХ РАЗРЕДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ.....	61
Биљана Новковић-Цветковић УЛОГА МЕДИЈСКО-ИНФОРМАТИЧКИХ ИНОВАЦИЈА У УНАПРЕЂИВАЊУ НАСТАВЕ.....	62
Проф. др Милорад Бањанин, проф др Миленко Пикула ЕЛЕКТРОНСКИ ФОРМАТИ ПРЕЗЕНТАЦИЈА МУЛТИМЕДИЈАЛНИХ ПОДАТАКА.....	63

Академик Никола М. Поткоњак¹

ШКОЛА МОЖЕ БИТИ ИНОВАТИВНА САМО АКО ИМА ИНОВАТИВНЕ НАСТАВНИКЕ

Резиме. У прилогу се полази од три основна става: 1. школа може бити иновативна само ако има иновативне наставнике; услови за иновативни рад су веома важи, али они остају мртви ако нема наставника који ће их користити у свом раду; 2. иновативни наставник је онај који има развијене одговарајуће особине и својства; 3. факултети на којима су образују наставници у Србији не оспособљавају их за иновативни рад у школи.

Кључне речи; иновације, иновативна школа, иновативни наставник, образовање иновативних наставника.

¹ miknikpo@eunet.rs

Академик Данило Ж. Марковић²

Српска академија образовања
Београд

МЕЋУЗАВИСНОСТ ИСТРАЖИВАЧКЕ И ОБРАЗОВНО-ПРЕДАВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ У ИНФОРМАЦИЈСКОМ ДРУШТВУ

Резиме: Основа за разматрање сложене проблематике образовних иновација у информацијском друштву садржана је у његовим основним обележјима. То друштво настаје шездесетих година прошлог, двадесетог, века, после постиндустријског друштва. У информацијском друштву знање и информација су основни фактори друштвеног развоја. Ови фактори се брзо развијају и шире развојем тржишта и информационо комуникационих технологија, мењајући рад, образовање и све области друштвеног живота.

Ширење знања не схвата се само као повећање просторног распрострањавања, већ и као обogaћивање знања новим садржајима креативним интелектуалним промишљањем постојећих знања о појавама које су предмет информација. Информација тиме, на одређен начин, перманентно проверава истинитости знања у глобалним, планетарним размерама. Нове технолошке иновације омогућавају сазнавање универзума у његовим условима и њиховој повезаности објашњавајући их интелектуалним промишљањем проверавајући постојећа и долазећи до нових сазнања.

² markovicd@ikomline.net

У условима више задатог него датог информацијског друштва, постоји потреба успостављања новог односа између истраживачке и образовно-предавачке делатности. Образовно-предавачка делатност није више само преношење информације о одређеним сазнањима из "кутије знања" до којих су други дошли. Она садржи и доградњу тог знања, садржаја "кутије знања". Она треба да представља и критичко промишљање тог садржаја у преношењу знања. То је нов начин ширења знања и информација, који представља превазилажење дуализма између стварања знања и његовог преношења, тј. ширења.

Знање у информацијском друштву постаје јавно добро и информисање о њему чини га доступним за остваривање привредних и социјалних друштвених циљева. Квалитативно образовање у информацијском друштву захтева превазилажење између предавачке и истраживачке делатности и то наглашеније уколико се ради о вишим нивоима, посебно о универзитетском образовању. Носиоци образовног процеса зато треба да буду креативни истраживачи и ствараоци знања, а не само репродуктивци знања које су други стварали, које су само довољно или недовољно разумели и усвојили.

Значај знања и међуусловљености и повезаност истраживачке и предавачке делатности у информацијском друштву захтева промене у институционалном организовању ових делатности које ће, између осталог, омогућити њихово финансирање из јавних и приватних финансијских извора, будући да знање повећава конкурентску моћ на тржишту. У контексту повезаности ових делатности и значаја знања за друштвени развој настаје и ново промишљање одговорности посленика у научној и образовној делатности.

Кључне речи: образовање, знање, истраживачка делатност, предавачка делатност, информацијско друштво.

Academician Grozdanka Gojkov³,

Preschool Teacher Training College “Mihailo Palov” Vrsac
Teacher Training Faculty, Belgrade University

METATHEORETICAL CONCEPTS OF EDUCATION FUNCTION AND HIGHER EDUCATION TEACHING INNOVATIVENESS

The text discusses the issues of the function of education in Serbia which, through the introduction of economic models of efficacy according to standardization and evaluation of the quality of educational system, has brought to a serious turn-round in understanding of the function and role of knowledge, to paradigmatic shift reflected in the twist (from neo-humanistic) to utilitarian – from the basic human right into market goods; humanism has been replaced by moral indifference; individualism rules the scene; moral aspects of education have been neglected, as well as ethical responsibility of globalization... Metatheoretical concepts of changes are to be found in postmodern theories of knowledge, discussed from metatheoretical angle, in philosophical approaches to the notions of “self-determination” and “emancipation” (neo-Kantians – Natorp and others), in the sense of warning about dangerous equivocation – self-determination used to mean self-responsibility for the quality of moral action; Kant’s imperative – “respect of law” emphasizes ability of differentiation between inclinations and responsibilities as the highest qualification of a person...

The text further analyses the question of transfer of the way of thinking and strategies of action from the field of economy to the field of education according to economic management models and quality control, the evaluation of institutions, functional understanding of the notion of education and deprivation of reform processes from pedagogy, transforming it into technological discipline, losing its scientific status and demands for empirical research on educational system. All these, as well as other issues permeate the analysis of the research findings of the authoress,

³ g_gojkov@open.telekom.rs

aiming at considering the reaches and limitations of innovative potentials of the method of discourse and project method, expected more sophisticated approach to learning, going further than understanding and memorization of the contents and emphasizing problem solving, raising of new questions, creative approaches to the analysis of contents, discussions on open matters, etc, fitting into the idea of quality learning and refining knowledge, i.e. emancipatory function of university studies. Theoretical framework of the paper refers to the Emancipatory Didactics and Critical Pedagogy, and the argumentation in favour of the standpoints expressed in the text relies on the findings of the research dealing with the innovative potentials of project method and a method of discourse in higher education teaching.

Some of the important findings of one of the studies relevant for the title above refer to the following:

- In the case of most students the recommendations of the project method are based on the motives: “helping the colleagues in the group”, as well as “interesting way of work”; what is present to much lesser degree is: “self-realization through the choice of the theme and the way of work, approaches, depth...”, “exploration”, “independence”, “possibility to refine knowledge”, etc.
- The difficulties students faced working in the project method refer to: students’ poor understanding of various notions, students not being familiar with the methods of searching for the literature and other sources and using in, students not finding their way in research work, team work...
- Negative assessment of the project method by a number of students is based on: “a small number of points to gain in this way”, “the necessity to put a great effort in it”, “time-consuming”...

The conclusions could be briefly summarized in the impression that a significant number of students learn through memorization, not understanding, that they are not willing to invest a lot of time, that they look for a shorter and more efficient way to memorize and gain points in order to pass their exam, they are not intrinsically motivated for making comparisons, developing critical attitude towards the information they are to acquire...

Key words: emancipatory didactics, postmodern theory on knowledge, innovative methods, higher education teaching, higher education quality.

Академик Ненад Сузић⁴

Филозофски факултет
Бања Лука

ШКОЛСКО УЧЕЊЕ У НОВОМ У ИНФОРМАЦИОНОМ ДРУШТВУ

Резиме: Двадесети вијек је показао да ни једна образовна иновација није успјела радикално смијенити дидактички систем који је успоставо Јан Амос Коменски (Didactica Magna) још у 17. вијеку. Поред тога, свједоци смо заблуде да се данас, у XXI вијеку, промовише идеја о „друштву знања“, а та девиза вриједи за XX вијек. Информације данас у информатичком друштву стижу брже него што школе могу да их уграде у наставне планове и програме и посредују према ученицима. Да ли ће се у будућности појавити иновације или технологије којима ће се све те информације брзо и лако моћи „спаковати“ дјеци у главу? Вјероватно не. Ако бисмо и развили наставне моделе којима све нове информације можемо пренијети у меморију ученика, то би била *педагошка лоботомија*, а не хумана педагогија какву данас потребују млади људи XXI вијека. Ипак, наставне иновације настале током XX вијека знатно су обогатиле и хуманизовале дидактицизам који се у школству задржао још од Коменског. Репродуктивно-меморативни концепт наставе савремена педагогија мора свести на разумну мјеру и надградити га концептом обуке за лако и ефикасно учење. Основна задаћа школе будућности биће да научи ученика да брзо и лако налазе и користе информације, да меморишу само оно што им треба, да науче учити с лакоћом, да заволе учење, а на том путу технологија ће доносити нове образовне иновације које ће хуманизовати наставу.

Кључне ријечи: дидактика, друштво знања, иновације, педагошка лоботомија, учење учења

⁴nenad_szc@yahoo.com

*Academician Nenad Suzic*⁵

Faculty of Philosophy
Banja Luka

CLASSROOM LEARNING IN NEW INFORMATION SOCIETY

Summary: The twentieth century has shown that not single educational innovation has yet been able to replace the radical didactic system set up by Jan Amos Komensky (Didactica Magna) in the 17th century. In addition, we are witnessing a misconception that today, in the XXI century an idea of a "knowledge society" is promoted, and that slogan applies in the twentieth century as well. Informations in the information society of today, are coming faster than schools can incorporate them into their curriculum to be mediated to the students. Will in the future innovations and technologies, appear something that will be able to "pack" all that informations quickly and easily to children heads? Probably not. If we were to develop teaching models in which all new informations we can pass on the memory of the students, this would be a pedagogical lobotomy, not humane pedagogy as now stand in the needs of young people of the twenty-first century. However, teaching innovations made during the twentieth century have considerably enriched and humanized didacticism that has kept itself in the school system since Komensky. Reproductional memory-teaching concept of contemporary pedagogy must be kept to a reasonable level and be upgraded with training concept for easy and effective learning. The main task of the future schools will be to teach students how to quickly and easily find and use information, to memorize only what they need to learn, to comprehend how to learn with ease, to make used to love learning, and along the way technology will bring new educational innovations that will humanize teaching process.

Keywords: pedagogy, knowledge society, innovation, educational lobotomy, learning to learn.

⁵ nenad_szc@yahoo.com

Академик Душан М. Савићевић⁶

Филозофски факултет
београдског Универзитета
Београд

ПРЕДНОСТИ И ТЕШКОЋЕ ОБРАЗОВАЊА НА ДАЉИНУ: КОМПАРАТИВНО РАЗМАТРАЊЕ

У проучавању овог проблема применили смо следеће методолошке поступке и процедуре: историјско-компаративне анализе садржаја, херменеутички приступ, проучавање случајева (case study) и утемељену (grounding) теорију. Пратили смо развој концепције образовања на даљину у историјској перспективи и утврдили мењање концепције и у терминолошком смислу: самостално студирање, студирање на даљину, отворено учење. Компаративно посматрајући терминологија се разликује у низу земаља Европе и Северне Америке. Оне су одређене и последица су различитог развоја и културног контекста. Потребни су напори на еквиваленцији и сређивању појмова.

На прагу 21. века сусрећемо се са новим изазовима, јер се јављају квалитетне промене са технолошким развојем и применом технологије у образовању и учењу. Примена технологије има низ предности, али се јављају и тешкоће које не треба превидети. Предности су у доступности знања и демократизацији учења. Тешкоће су у превладавању социјалне изолације, у недостатку мотивације која долази од наставне групе. Треба одговорити на

⁶ 11 070 Нови Београд, Булевар Михајла Пупина бр. 143, стан 155

питање које су подстицајне снаге мотивације: јасноћа циља, привлачност садржаја, лично и друштвено напредовање. Мења се улога предавача. Он је више саветник у учењу. У којој мери су одрасли ученици у стању да објективно вреднују властити рад? Како превладати противуречности између евалуације наставника и самоевалуације студената?

Обликовање садржаја за самостално учење представља посебан проблем. Ту до изражаја долази интерактивна веза између експерта за садржаје и експерта за организацију и управљање учењем. За разумевање образовања на даљину потребна су промишљена емпиријска истраживања.

Кључне речи: образовање, учење, образовање на даљину, самостално студирање, отворено учење, примена технологије у образовању, истраживање.

Академик Драган Коковић⁷

Одсек за социологију
Филозофски факултет
Универзитет у Новом Саду

ДРУШТВЕНЕ ПРОМЕНЕ И ОБРАЗОВНЕ ИНОВАЦИЈЕ

Традиционални циљеви и методи образовања доживљавају тектонске промене с обзиром на функционалне потребе друштва које ће, уколико се не догоде, нужно доћи у противречност и сукоб са постојећим образовним установама.

Поборници нових медија врло често не поклањају велику, а понекад и никакву пажњу социолошким, развојно психолошким и школско-педагошким учинцима. У званичним телима која се баве стратегијом технолошког развоја најчешће нису заступљени психолози, педагози и социолози. Одлуке се доносе искључиво према привредним, технолошким и политичким интересима, најчешће без консултовања хуманистичких дисциплина.

Пуко убацивање технологије у садашње образовне институције неће решити проблеме глади, болести, глобалне доминације и неписмености (да наведемо примере који заслужују разматрање). Образовне иновације ипак могу да допринесу побољшању услова живота широм света, јер доприносе реинтерпретацији вредности, циљева и сврха образовања.

⁷ dekanat@ff.uns.ac.rs; sociolog@ff.uns.ac.rs

У доба превласти информатичке комуникације многе ствари су се промениле, али је организовани облик школе и разреда остајао на истим основама, што је била велика грешка. Већ је запажено да свест о потреби увођења нове информатичке технологије у школе прате озбиљне грешке. То долази због тога што нову технологију увлачимо у старе структуре образовних институција. Другачије речено, нова технологија улази у разред, разред се не мења, па тако, нова информатичка технологија замире у старој, неадекватној организацији и едукацији.

Информатика мења структуру друштва, све облике комуникације и саобраћаја, али и наше мишљење и опажање. Све веће разлике у знању доводиће до јаче поларизације друштва и нове врсте сиромаштва (социјално сиромаштво), подупирању елитизма уместо једнаких шанси. Разлика неће постојати између оних који ће имати плаћени посао и оних који га не могу добити него између оних који се могу прилагодити брзој промени или чак на њој профитирати и оних који то (више) не могу, без обзира из којих разлога.

Информацијско технолошко основно образовање односи се, дакле, на универзалну употребљивост нових медија и технологија, као и на њихове последице. Такође је "неопходно предавати неку врсту сазнајне критике информатике".

Кључне речи: образовање, образовне иновације, образовне институције, информатичко друштво, друштвене промене, технологија.

Академик Радослав Бубањ⁸

Ниш

НОВИ МОДЕЛИ САВРЕМЕНИХ ОБРАЗОВНИХ ПРОЦЕСА

Резиме: Савремени филозофи из целог света, на различитим језицима, покушавају да дају одговор на исто и увек актуелно питање, које је било предмет пажње грчког филозофа Платона, француског филозофа Jean Jacques Rousseau-а, немачког педагога Friedrich Froebel-а, америчког филозофа и психолога John Dewey-а... питање образовања. Уколико свет посматрамо кроз симетрију и равнотежу, светло и таму, дан и ноћ, топло и хладно, питање образовању гласи: шта је његов антипод? Попут „Великог праска“ нижу се бројни одговори, боље рећи питања без јасног одговора: НЕваспитање? НЕспособност? НЕинвентивност? НЕкомпетентност? НЕкомуникативност? У мору новонасталих питања, издваја се јединствено решење загонетке... Антипод образовању је негација, префикс, заједнички именитељ свим новодобијеним одговорима на постављено питање: укратко речено, одговор је „НЕ“. Али, да ли је кључ образовања само у позитивизму... Да ли је то довољно... У свету комуникација у коме информације представљају просто речено, бинарне комбинације нуле и јединице... Како некреативно... Посматрајући комуникативност универзалним језиком науке, тј., математички, осетио сам се као Гари Каспаров након партије шаха, одигране 1997. године, против имагинарног противника, супер компјутера „Deep Blue-а“... Поражено. Да ли је ученик-компјутер, превазишао учитеља-Каспарова? То ме наводи на размишљање... Не поставља ли савремено образовање, пред академску заједницу, елиту, образовни процес, превелике

⁸ E-mail: bubanj@ni.ac.rs

изазове? Не „понаша“ ли се савремено образовање попут, рецимо, неке најновије технологије... Уколико њом не овладате стрпљиво и до краја, никад не оствари свој пуни смисао, а каткад се и отргне контроли... И може ли модел, боље рећи канон, оличен у виду савременог, образованог, креативног, компетентног и осетљивог човека-наставника, да се супротстави необразованој, некреативној и неосетљивој машини-супер компјутеру, којег је парадоксално, измислио такође, образовани, суперкреативни тим научника из разних земаља света, уједињених у процесу глобализације? Да ли се савремени образовни процес суштински враћа изворном значењу речи „педагог“: роб (у савременом контексту у служби науке)? И шта је мерило свих ствари: да ли наука и технолошки напредак или човек-наставник и образовни процес. Евидентно је да је образовни процес од доба Платона еволуирао, али је такође, чињеница да је научно-технолошки развој само у последњих двадесет година еволуирао експоненцијалном брзином, постављајући пред човека-наставника непредвидиву и неизвесну будућност у којој он треба да успешно оствари своје професионалне, грађанске и породичне обавезе и буде реформатор, спреман да прихвати нове околности, не напуштајући старе вредности. Које последице прихватања погрешних вредности могу да произађу? Уколико свет поново посматрамо кроз симетрију и равнотежу, уочићемо закон, којим природа неком нешто да са једне стране, исто толико му узимајући са друге стране, да би систем остао у равнотежи. Пројектујући поменути закон на образовни систем, уколико је са једне стране мотив образовања искључиво финансијски добитак, са друге стране, губитак ће се огледати у недостатку морала и етике. Кључ успеха образовног система, требало би да се огледа у хуманизацији односа, повећању толеранције, интеркултуралности, иновативности, саморазумевању и самокритичности човека-наставника. Снага образовног процеса је у његовој традицији, али и у флексибилности. Свет се мења и образовном процесу је потребна промена, а човек-наставник треба да буде вођа промена.

Кључне речи: образовни процес, снага, промене.

Academician Radoslav Bubanj

NEW MODELS OF CONTEMPORARY EDUCATIONAL PROCESSES

Summary: Contemporary philosophers from all the world, in different languages, try to answer the same and always popular issue which was the subject of concern of the Greek philosopher Plato, the French philosopher Jean Jacques Rousseau, the German pedagogue Friedrich Froebel, the American philosopher and psychologist John Dewey... the issue of education. If we observe the world through symmetry and balance, light and darkness, night and day, the hot and the cold, the issue of education reads: what is its antipode? Like the “Bing Bang” there are many answers, or better to say questions without a clear answer: UNeducation? INcapability? UNinvention? INcompetability? MIScommunication? Among many new questions, there is a unique solution to the puzzle: The antipode to education is the negation, prefix, the common denominator to all the new answers to the posed question: shortly, the answer is “NOT”. But, is the key of education only in positivism... Is it enough... In the world of communication in which information is, simply speaking, the binary combination of zero and one... How uncreative... By looking at communication with the universal science language, that is, mathematically, I have felt, like Garry Kasparov, after the game of chess, played in 1997, against the imaginary rival, the super computer “Deep Blue”... Defeated. Has the pupil-computer surpassed the teacher-Kasparov? That makes me think... Hasn't the contemporary education posed a great challenge in front of the academic community, the elite, the educational process? Is not contemporary education like the newest technology... If you don't handle it patiently, till the end, it cannot achieve its full sense, sometimes it can get out of control... And could model, or

canon, in the form of a contemporary, educated, creative, competent and sensitive human-teacher, be opposed to the uneducated, uncreative and insensitive machine-super computer, which, paradoxically speaking, has been made up by an educated super active team of scientists from the different countries in the world, united by the globalization process? Is the contemporary educational process returning to the essential source of the meaning of “pedagogue”: a slave (in the contemporary context, serving science)? And what is the criterion of all these: is it science and technological advance or human-teacher and the educational process. It is obvious that the educational process has evolved since the age of Plato, but there is also a fact that the scientific and technological development has evolved in the last twenty years by exponential speed, posing in front of human-teacher unpredictable and uncertain futurity where he should realize his professional, civil and family duties successfully and be a reformer ready to accept new circumstances without abandoning old values. What are the consequences of accepting wrong values? If we, once again, observe the world through symmetry and balance, we will see the law by which nature gives somebody something on one side and it takes it away from him on the other side, in kind so that the system can remain balanced. By projecting the above mentioned law to the educational system, if the stimulus of education is only financial gain on one side, on the other side, the loss will give in the lack of moral and ethics. The key of success of the educational system should be the humanity of relations, the increase of tolerance, intercultural activities, innovation, self-understanding and self-criticism of human-teacher. The strength of the educational process is in its tradition but also in its flexibility. The world changes and the educational process needs change, and human-teacher should be the leader of changes.

Key words: educational process, strength, changes.

Академик Петар Стојаковић,⁹

Филозофски факултет – Универзитет у Бањој Луци

ВИШЕСТРУКЕ СПОСОБНОСТИ ЗА УЧЕЊЕ, СТИЛОВИ УЧЕЊА И ЛИЧНОСТ

Резиме: Наш модел развоја вишеструких способности за учење истиче важност многих димензија људских способности и људских сазнања, као и то да све оне могу бити подстицане и развијане у наставном процесу. Главни циљеви и карактеристике нашег модела подстицања и развијања вишеструких способности за учење су: креирање и израда програма за подстицање и развијање вишеструких способности за учење и креативности у наставном процесу; израда модела и инструмената за идентификовање вишеструких способности за учење и когнитивних стилова код ученика и студената; припрема студената наставничких факултета за нове начине рада и учења, и нове методе наставног рада за подстицања и развијање вишеструких способности за учење и креативности у наставном процесу. У психолошкој научној и стручној јавности данас се често може чути изрека да је увијек “у стилу” говорити и истраживати о когнитивним стиливима, стиливима учења и вишеструким способностима за учење. То је и заиста тако, јер је увијек актуелно и савремено и писати, и истраживати и говорити о когнитивним стиливима, стиливима учења и вишеструким способностима за учење и то упоредно и у интеракцији. Иако међу тим појмовима и постоје разлике, ипак имају и једну заједничку битну и суштинску одред-

⁹profstojakovic@yahoo.com

ницу, а то је да сватри појма карактерише индивидуалност, оригиналност, јединственост и непоновљивост. Зато се за те појмове и каже да су толико индивидуални и јединствени те представљају нешто као *отисак прста појединца*, нешто по чему се свака личност разликује. И већина савремених научних истраживања и објављених научних студија и упућују на то, јер се у њима увијек и упоредо износе и подаци о когнитивним стиловима, стиловима учења и вишеструким способностима за учење и њиховој међусобној повезаности. Што више наставници буду знали о вишеструким способностима за учење, когнитивним стиловима и стиловима учења својих ученика тим ће боље моћи извршити квалитетнију индивидуализацију процеса наставе и учења и тако допринијети подизању цјелокупног наставног процеса на један виши и квалитетнији ниво.

Кључне речи: вишеструке способности за учење, когнитивни стилови, стилови учења, личност, наставни стилови, настава, креативност, модели учења, индивидуализација наставе

Academician Petar Stojakovic,

PhD- Faculty of Philosophy, University of Banja Luka)

MULTIPLEX LEARNING ABILITIES, LEARNING STYLES AND PERSONALITY

Summary: Our model of developing multiplex learning abilities points out of the importance of many dimension of human abilities and that all of them can be improved by learning and creative teaching. Main goals and characteristics of the model are: creating programs for stimulating and improving multiplex learning abilities and creativity through the teaching process; developing methods and instruments for identification multiplex

learning abilities and learning styles in the classroom; preparations our students (future teachers) for the new way of learning and teaching and stimulating of the development multiplex learning abilities through the teaching process.

There is a saying: It is always „in style” to talk about cognitive styles, learning styles and multiplex learning abilities. Cognitive styles are often described as falling on the boderline between mental abilities and personality traits. In the past 40 years a great deal has been written about differences in students learning styles, learning abilities and creativity. Learning styles are individual differences that affect classroom learning. They could be tendeces to learn better from visual as oposed to verbal materijals and so on. It may be too mu to expect the teacher to provide every student with his or her prefered setting and support for learning. But the teacher can make options available. The more teachers learn about their own teaching and learning styles, the more they can explain what happens in the classroom and why. Once teachers gain an appreciation of the variety of learning styles, they can respect learning style differences and adapt their teaching styles for different situations. A good educational system should respect differences among students. Nobody does the same things in the same way, so children and students are also different in doing things differently. So, each teacher should be prepared to use a variety of methods and matrials to be able to achieve these goals.

Key words: multiplex learning abilities, personality, creativity, learning, learning styles, cognitive styles, individualization, individual differences, convergent styles, divergent styles, classroom

Академик Бошко М. Влаховић¹⁰,

Београд

УПРАВЉАЊЕ ИНОВАЦИЈАМА У ОБРАЗОВАЊУ

Резиме: Све бржи и савремени развој друштва који се заснива на знању (информацијама, иновацијама и новим технологијама) не може мимоићи ниједну област, па ни област образовања, посебно школу. Промене у образпвању у нас са атрибутом иновација карактерише, поред осталог, спорост и неадекватност. Ефикасност у прихватању и практичној примени иновација у области образовања је, пре свега, проблем системски, организационе природе. Он се, првенствено тиче знања и способности људи и институција које су у позицији да доносе одлуке и утичу на организацију рада у образовању, а тиме и на иновативну делатност у овој области. Наиме, постоји висок степен корелације између знања у новом, односа према новом, начина управљања и руковођења институцијама и процесима у образовању и карактера и темпа у овој области. Моћ руководећих и управљачких чинилаца у односу на прихватање и примену нових идеја (иновација) је већа од моћи било којих других чинилаца, нарочито ако је реч о појединцима и институцијама које су у позицији да доносе најважније одлуке о развоју образовања, а тичу се планирања законодавне делатности организације и друго.

Аутор се у раду залаже: да се процес рада на прихватању и ширењу иновација у образовању институционализује попут решења која су у свету прихваћена и потврђена као добра; да се у околностима потреба за бржим и дубљим променама у образовању траже и припремају управљачки кадрови другачијих капацитета; да педагошке иновације нађу адекватније место у плановима, програмима и стратегијама образовања; да се ради на инструментима адекватнијег вредновања и подстицања иновативно-иновативног рада у образовању и др.

Кључне речи: управљање, систем, иновације, руковођење, ефикасност, институционализација.

¹⁰ bosko.vlahovic"eduka.rs; eduka@eduka.rs

Академик Борислав Станојловић¹¹

Београд

ПРОМЕНЕ У СИСТЕМУ ОБРАЗОВАЊА И УСАВРШАВАЊА НАСТАВНИКА - БИТНА ПРЕТПОСТАВКА ПОБОЉШАЊА КВАЛИТЕТА НАСТАВНОГ РАДА

Резиме: Потреба промена у систему и садржајима образовања и усавршавања наставника као услова за побољшање квалитета и ефикасности васпитно-образовно делатности школе у протеклој деценији било је предмет разматрања на бројним стручно-научним скуповима. Предузимане су и одређене промене у систему и садржајима образовања наставника, али без потребне научне верификације о њиховом доприносу унапређивању професионалних компетенција наставника. То је условило и испољавање одређених слабости у погледу развоја и јачања професионалних компетенција наставника као битних претпоставки за савременију и ефикаснију организацију наставног рада.

У раду се, поред посебног наглашавања потребе критичке анализе постојећег система и праксе образовања и усавршавања наставника као полазне основе за осавремењавање и побољшања квалитета оспособљавања наставника, посебно указује и на одрђене слабости у програмима и организацији образовања и усавршавања наставника и могућностима њиховог превладавања:

Кључне речи: образовање, усавршавање, компетенције наставника.

¹¹ bora.stanojlovic@gmail.com

ПРЕОБРАЖАЈ ШКОЛЕ

– кризе, заблуде, проблеми, шансе –

Резиме: Расправа је о кризи школа и трагање за њиховим преображајем у инвентивне, ефикасне и проактивне васпитно-образовне институције. За такав захтев нужно је остварити три узајамно-функционална услова: спровести (а) инвентуру и анализу стања у школама, те на основу добијених индикатора (б) пројектовати циљеве, садржаје и динамику остваривања реформе школа и сагласно томе приредити (в) стратегију остваривања задатих циљева. Главни методолошки недостатак јесте у томе што су се многи реформатори определили за мењање „образовног система” (који као систем и не постоји), уместо за преображај школског система, заправо школа у њему као реалност. Међутим, аутори реформе „образовног система” у правилу су унапред уверени у успешан исход својих замисли и пројекција, иако нигде и никада „образовни систем” није доживео остварење било какве реформе. Конкурентске способности једне земље и сваког појединца у њој не остварују се ни у фабрици, ни на њиви или лабораторији и институту, по најмање у политици, а нијаким у имагинарном систему образовања, већ, пре свега, у школском разреду. Решење је у реструктурирању садашње дотрајале школе и њеном преображају у нови тип проактивне школе да би одговорила на убрзано мењање социо-сфере, инфо-сфере и техно-сфере и тако припремала ученике за живот и рад у новом типу друштва.

Кључне речи: криза школе, инвентура, пројекција, стратегија, преображај, реструктурирање, проактивна школа

¹² biba57@neobee.net

Академик Милан Недељковић¹³

Српска академија образовања
Београд

ОСНОВНЕ ДРУШТВЕНЕ ДЕТЕРМИНАНТЕ ТРАНСФЕРА ИНОВАЦИЈА У ПЕДАГОШКУ ПРАКСУ

Резиме: Развијени део савременог (светског) друштва спроводи стратегију развоја образовања које је усмерено ка „друштву знања”. Улагање у развој људског фактора потврђује се као најрентабилнија инвестиција. Без систематског унапређивања квалитета система, процеса и исхода образовања и васпитања нема људског и друштвеног напретка; без знања не могу се схватити систем вредности, потреба за редом, радом и моралом. Осавремењивање образовања и васпитања постиже се развојним променама/реформама и иновацијама. Заступљеност иновација у педагошкој пракси је поуздан показатељ њене савремености, модерности и ефикасности. У овом раду, системским поступком, разматрају се међусобно повезане друштвене детерминанте трансфера иновација у педагошку праксу. Реч је о: (1) *друштвено-политичком уређењу*, (2) *степену научног и технолошког развоја*, (3) *економској развијености земље*, (4) *нивоу развоја културе и образовања*, (5) *повезаности традиције и иновација*, (6) *положају и развоју педагошких и других за образовање и васпитање релевантних наука*, и (7) *глобализацији и хомогенизацији културе и образовања*.

Кључне речи: друштвене детерминанте, систем образовања и васпитања, педагошке иновације, педагошка пракса, трансфер иновација у образовању.

¹³ kiriazivkovic@gmail.com

Academician Milan Nedeljkovic

Serbian Academy of Education
Belgrade

BASIC SOCIAL TRANSFER DETERMINANTS OF INNOVATION IN PEDAGOGICAL PRACTICE

Summary: Developed part of modern (world) society, carry out development of education strategy aimed toward "knowledge society". Investing in development of human factor is confirmed as the best investment. There is no human and social improvement without systematic quality improvements of system and process and outcome of education; without knowledge is impossible to understand value system, need for order, work and moral. Education modernization is achieved through modernization / reforms and innovations. Representation of innovations in educational practice is reliable sign of its modernity and efficiency. In this paper, with systematic procedure, we will analyze inter-connected social transfer determinants of innovations in pedagogical practice. It's about: 1) *social and political establishment*, 2) *degree of science and technological development*, 3) *country's economic development*, 4) *level of cultural and educational development*, 5) *connections of culture and innovation*, 6) *position and development of pedagogical and other education of relevant sciences* and 7) *globalization and homogenization of culture and education*.

Key words: social determinants, educational system, pedagogical innovations, pedagogical practice, innovations transfers in education

Академик Миомир Ивковић¹⁴

Српска академија образовања

Др Живорад Миленовић

Учитељски факултет у Призрену

ИНОВАТИВНИ МОДЕЛ СРЕДЊЕГ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА

Резиме: Често се под иновацијама у образовању искључиво посматрају савремена наставна средства. Нису ретки ни случајеви да се при помену савремених наставних средстава и даље мисли на она коришћена у настави још у прошлом веку. Иновације у образовању су заправо софтверски програмски пакети, затим, савремени дидактичко-методички модели рада, али и програми образовања и усавршавања који доприносе да се добије профил професионално компетентног стручњака за обављање одређене делатности или посла. Указујући на кључне недостатке садашњег средњег стручног образовања, у коме су ученици углавном изучавали теоријске и са њиховим занимањем неповезане наставне садржаје, аутори наводе да су ови ученици по завршетку школовања углавном били неприпремљени за практично обављање професионалне делатности. У циљу модернизације и прилагођавања средњег стручног образовања потребама привреде, у раду се прилаже један модел средњег стручног образовања. Он подразумева продужење основне школе за једну годину. При том се указује на потребу увођења наставних предмета за моторичко оспособљавање ученика. Односно,

¹⁴ moca@junis.ni.ac.rs

предмета у којима би ученици учили рукама, а не искључиво главом. Након завршетка основне школе, ученици, који се одреде за средње стручно образовање, упућивани би на двогодишње професионално оспособљавање у специјализоване центре средњег стручног образовања. Слично немачком дуалном систему средњег образовања, у овим би центрима ученици би се оспособљавали за непосредно обављање професионалне делатности. Теоријска настава би била сведена на оптимални минимум и искључиво ће се повезивала са непосредним професионалним усмерењем. Највећи део времена ученици би проводили у занатским радионицама и радним организацијама у којима би уз непосредни надзор професионалаца изучавали све тајне конкретног занимања. Тиме би се допринело да се по завршетку школовања добије профил ученика који је потпуно професионално оспособљем за самостално обављање професије за коју се припремао.

Кључне речи: иновације у образовању, софтверски програмски пакети, модели рада, учење рукама, моторичко учење, професионално оспособљавање

Проф.др Нада Вилотијевић

Академик Младен Вилотијевић¹⁵

СИСТЕМСКО УТЕМЕЉЕЊЕ НАСТАВЕ У ИНОВАТИВНОЈ ШКОЛИ

Резиме: За разлику од тредиционалне у иновативној школи су развојне промене сталне у свим сферама рада школе. Школа стално трага за новим ефикаснијим иновативним моделима рада не само у настави већ и свим другим видовима рада. Школа је лабораторија у којој се стално експериментише, мења, унапређује у којој сви уче а не само ученици. Иновативна школа својом организацијом наставе и свих других видова рада омогућава да сваког ученика подстиче и доведе до успеха. Системски утемељена настава омогућаје да ученик учи победнички. Систем је повезаност свих делова у складној целини. Кључна карика системски утемељене наставе је повратна информација. Она омогућаје да сваки корак активности ученика буде стимулисан и контролисан. Услови да настава буде утемељена на системским основама су: мањи број ученика у групи и информатичко-медијско окружење у оквиру којег се може организовати самостални рад и континуирана евалуација постигнућа ученика.

Кључне речи: Иновативна школа, системност наставе, повратна информација.

¹⁵ vilotije35@gmail.com

Доц. др Буба Стојановић¹⁶

Универзитет у Нишу

Учитељски факултет у Врању

ИГРА И ИГРОЛИКЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ ПОЧЕТНОГ ЧИТАЊА И ПИСАЊА

Резиме: Полазак у школу за дете представља једну од најзначајнијих прекретница у животу, период пун новина и непознаница и за родитеље и за дете, али и за поједине учитеље. Истовремено то је период преласка из предшколског узраста, за који је синоним игра, слобода, радост, несташлук, спонтаност у нови, школски узраст који добија озбиљнију ноту у раду, реду и дисциплини, одређеним нормама понашања и високим постигнућима која се очекују од маленог првака. Поставља се питање: како помирити те две супротности на најбезболнији начин. Игра и игралика настава, која подразумева учење кроз игру, прожимање забаве и учења, представљају сигуран начин за превазилажење принуде и присиле у учењу. То је посебно важно за наставу почетног читања и писања, јер од успешно савладане технике читања и писања умногоме зависи успех у настави матерњег језика, али и успех у школи уопште, однос према учењу, љубав према раду.

Кључне речи: игра, настава почетног читања и писања, ученик, игралика настава, обрада слова.

¹⁶ bubastojanovic@gmail.com
bubast@ucfak.ni.ac.rs

Доц. др Милена Богдановић¹⁷

Универзитет у Нишу

Учитељски факултет у Врању

УЧЕЊЕ И САВРЕМЕНА ИНФОРМАЦИОНО КОМУНИКАЦИОНА ТЕХНОЛОГИЈА

Резиме: Савремена образовна технологија, уз коришћење мултимедијалних система, ствара предуслове за ангажовање свих чула у процесу стицања нових знања, развија креативност ученика и обезбеђује већу активност ученика у настави и учењу. Зато су информатика и информационо технологија значајни садржаји наставе на свим степенима школовања, од предшколских установа до универзитета. Напредак који је постигнут у технологији мултимедија на нивоу персоналних рачунара, као и у технологији умрежавања и посебно интернет и веба, створио је нове могућности за трансформисање наставног процеса и образовног система значајних размера, пре свега у развијеном свету, али и код нас. Данашњи ученици, захтевају другачије начине учења. Одрастајући уз могућност учења у виртуалном окружењу постајаће самосталнији и спремнији за самообразовање и целоживотно учење. Дигитално доба ће значајно утицати на образовање и радикално ће изменити постојећи процес учења и подучавања. Према томе, млади који се данас налазе у основним и средњим школама и они који ће у састав редовног школовања тек ући, свој животни и радни век ће провести у активном контакту са информационом и комуникационом технологијом и током школовања морају бити за то припремљени. Оспособљавање и школовање младих људи данас не сме изоставити ИКТ из

¹⁷ mb2001969@beotel.net milenab@ucfak.ni.ac.rs

процеса образовања. Примена технологија довела је друштво у такав стадијум да се ИКТ вештине уз знање читања, писања и рачунања почињу сматрати елементарном писменошћу. Сама интеграција информационо комуникационих технологија у наставни процес повлачи за собом питање стручности наставника и професора. Оспособити и стручно усавршити наставнике, припремити их за живот целоживотног учења, праћења трендова и промена у информационим и комуникационим технологијама, степеница је која се не може прескочити. Информационо комуникациона технологија (ИКТ) даје добре темеље за креативну и делотворну употребу знања. Нова форма учења поприма облик који је све прихваћенији код млађих генерација које одрастају уз рачунаре и мобилне уређаје.

Кључне речи: *Информациона комуникациона технологија, Учење, Нове форме учења, Интернет.*

Проф. др Наташа Вујисић Живковић¹⁸

Одељење за педагогију и андрагогију
Филозофски факултет, Универзитет у Београду

ИНТЕРЕСОВАЊА У НАСТАВИ И „УЧЕНИЦИ НОВОГ МИЛЕНИЈУМА“

МОГУ ЛИ СТАРИ ДИДАКТИЧКИ ПРИНЦИПИ ДА ПОМОГНУ У РЕШАВАЊУ САВРЕМЕНИХ ПЕДАГОШКИХ ПРОБЛЕМА

Резиме: „Ученици новог миленијума“ или „дигитални урођеници“, како се још називају, расту у медијском окружењу које из темеља мења улогу традиционалне школе у образовању и васпитању. Школска настава се, као можда никада у досадашњој историји, нашла пред изазовом као да привуче и одржи пажњу ученика.

У овом прилогу бавимо се актуелним истраживањима феномена „ученика новог миленијума“, а затим указујемо на историјски развој идеје интересовања у настави као главног дидактичког принципа, са посебним освртом на допринос наших аутора (Војислава Бакића) проучавању ове теме. У закључку постављамо питање да ли се из пређашње педагошко-дидактичке теорије могу извући елементи корисни за решавање горућих питања савременог образовања.

Кључне речи: традиционална и савремена настава, интересовања у настави, „ученици новог миленијума“.

¹⁸ email:nvujsic@f.bg.ac.rs

Nataša Vujisić, PhD

**INTERESTS IN TEACHING AND "STUDENTS OF THE NEW MILLENNIUM"
- CAN THE OLD DIDACTIC APPROACH MAY HELP IN DEALING WITH THE MODERN PEDAGOGICAL PROBLEMS**

Summary: "Students of the new millennium" or "digital natives," as they are called, grow in a media environment that fundamentally changes the traditional role of schools in education. Teaching in schools, as perhaps never in the history, faced the challenge how to attract and keep the attention of students.

In this paper we address the current research the phenomenon of "students of the new millennium", and then point to the historical development of ideas of interests in teaching as the main didactic principle, with particular emphasis on the contributions of our authors (Vojislav Bakića) on the studying of this topic. In conclusion, we ask whether the previous pedagogical-didactic theory can give useful elements for solving urgent problems of modern education.

Keywords: traditional and modern teaching, interests in teaching, "students of the new millennium."

Проф. др Гордана Будимир-Нинковић

Педагошки факултет, Јагодина¹⁹

Доц. др Власта Сучевић

ВШСС за васпитаче, Крушевац

Ненад Стевановић

Педагошки факултет, Јагодина

ПРИМЕНА ИНТЕРНЕТА У ОБРАЗОВАЊУ И ИНФОРМАЦИОНОМ ДРУШТВУ

Резиме: У раду се разматрају и објашњавају могућности учења на даљину помоћу интернета. При том се има у виду да савремено друштво карактерише велика примена знања из науке, технике и технологије и да је све то повезано у називу *информационо друштво*. Велику улогу у том друштву има образовање у целини а нарочито оно у којем се примењују нове образовне технологије, међу којима је и информациона. Она даје могућност за значајне образовне иновације у информационом друштву. Најзначајније средства те технологије су електронска: рачунари, телекомуникациони уређаји и други системи. Међу њима се истиче Интернет по томе што пружа велике могућности за индивидуално прилагођено и брзо стицање знања и вештина. Истовремено интернет је најбогатије, на светском нивоу, уређен систем информација из многобројних области. Интернет као средство савремене образовне технологије се све више уважава и примењује такорећи у свим земљама света, поготово у високо развијеним.

Сходно томе у овом раду је тежиште на објашњавању нових приступа учењу, нових улога наставника и ученика.

Кључне речи: *Интернет, образовање, учење, наставник, ученик.*

¹⁹ budimirninkovic@yahoo.com

Др Милица Андевски²⁰

Филозофски факултет, Нови Сад

ПЕДАГОГИЈА ТЕЛЕВИЗИЈЕ²¹

Резиме: Идеја, да медији користе педагогију као што педагогија користи медије, је необична како за наставнике тако и за ствараоце медија. Прилику за то је пружала *плурализација и универзализација образовања* што се даље рефлектовало на повећање „педагошких“ понуда и услуга у готово свим областима живота „Педагошко“ је као појава, изгубило своју специфичност и није ограничено на одређене особе, намене, места и време.

У том контексту, у раду ће се, преко педагошког професионализованог односа деловања, анализирати модерна, масовно-медијски организована јавност, посматраће се односи који су изван образовних институција и њихових аранжмана учења. Полазишта су друштвено-теоријски приступи, који су наведени под кључном речју друге или рефлексивне модерне и у којем се описује повећање ризика, несигурности и рефлексивност као типичних услова, под којима чланови друштва морају да живе и раде. Ови услови доводе до потребе за сталном спремношћу у променама и учењу појединаца, који се изражавају у многобројним оговарајућим социјалним практурама и изван образовних институција. Доживотно учење, које је првобитно постулирано као реакција на економску потребу, постало је парадигма начина живота у једном друштву, у којем владају нестабилност и несигурност. То се генерално односи и на знање којим се располаже и посебно на питање, према којим принципима појединац обликује свој живот.

Кључне речи: медији, педагогија, модерна, учење, појединац.

²⁰ andevski@ff.uns.ac.rs

²¹ Rad je nastao kao rezultat istraživanja у оквиру Пројекта *Digitalne medijske tehnologije i društveno-obrazovne promene* (Пројекат бр. 47020) који се реализује уз финансијску подршку Министарства за науку и технолошки развој Републике Србије за период 2011-2014.

PhD Milica Andevski

Faculty of Philosophy, Novi Sad

PEDAGOGY TELEVISION²²

Summary: Idea for the media to use pedagogy as pedagogy uses the media is unusual both for teacher and media creators. Chance for this was offered by *pluralisation and universalization of education* which was further reflected on the increase of „pedagogical“ offers and services in almost all fields of life. „Pedagogical“ as a phenomenon has lost its specificity and it wasn't limited on certain persons, purposes, places and time.

In that context, in this paper we will, through pedagogical professionalized relationship of acting, analyze modern mass-media organized public, we will observe the relations that are out of educational institutions and their arrangements of learning. Starting points are socially-theoretical approaches, which are mentioned by key word of other or reflexive modern and in which the increase of risk, uncertainty and reflexiveness as typical conditions, by which members of society have to live and work, is described. These conditions lead to the need for constant readiness in changes and learning of an individual, which is expressed in numerous appropriate social practices and out of educational institutions. Lifelong learning, which is primarily postulated as a reaction to economic need, has become a paradigm of the way of life in one society in which instability and uncertainty rule. This also generally refers to the knowledge which is disposed with and particularly the issue of the principles according to which individual models his life.

Key words: *media, pedagogy, modern, learning, individual.*

²² This paper is a result of a research conducted within the Project *Digital media technologies and socially educational changes* (Project no. 47020), which is implemented with the financial support of the Ministry of Science and Technological Development of the Republic of Serbia for the period 2011-2014.

Др Миланка Маљковић²³ проф, др Мирјана Марковић, проф.

ВАСПИТАЧ И ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ У ЦИЉУ ПОДСТИЦАЊА РАЗВОЈА ДЕЧЈЕГ ГОВОРА

Резиме: Васпитач своју улогу у развоју дечјег говора првенствено остварује као партнер детета у говорној комуникацији. Говорна комуникација која се одвија између васпитача и детета у предшколској установи, током свих активности и у свим ситуацијама, не зависи само од теоријског знања које васпитач поседује. За успешан рад васпитача неопходно је да свакодневно ради на личном усавршавању и напредовању, као и на развијању сопствене одговорности у процесу рада, чиме унапређује своју педагошку праксу.

У савременим предшколским установама се од васпитача као професионалца тражи да буде одговоран у реализацији сопствене праксе, да успешно удовољава захтевима и потребама савременог детета, што захтева његово и лично и професионално усавршавање. Да ли су васпитачи за то спремни, колико раде на сопственом усавршавању, на који начин, кроз које садржаје и у којој мери, одговоре на ова, и још нека питања, покушали смо да дамо кроз садржаје овог рада.

Кључне речи: *васпитач, дете, компетенције, учење, подучавање*

²³ maljkovic_m@hotmail.com

Доц. др Јелена Максимовић²⁴

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

МЕТОДОЛОШКА ОБРАЗОВАНОСТ НАСТАВНИКА – ОСНОВА ЗА ПРИХВАТАЊЕ И ПРИМЕНУ ИНОВАЦИЈА

Резиме: Иновацију у настави обухватају све сврсисходне новине у односу на већ устаљену праксу. Иновације су резултат озбиљне, стручне и дуготрајне припреме за рационалне промене у васпитно-образовној пракси, које су резултат свесне, планске, организоване и практично верификоване активности, које комбинују добра претходна искуства са новинама које се уводе и доприносе квалитетнијем наставном раду. У оваквим условима иновације имају дуготрајан, целисходан и друштвено прихватљив стручни, културни и друштвени значај и смисао. Иновације у другим околностима могу бити резултат неочекиваних подстицаја или тренутних инспирација, али у том случају не могу имати смисао и значај који би био од нарочите користи за унапређивање наставног процеса. У раду су анализирана знања која су неопходна наставнику за прихватање и примену иновација у васпитно-образовном процесу у односу на: дужину радног стажа, на знање и коришћење страног језика, на школску средину, на дужину студирања и на просек оцена на студијама. Резултати су показали је методолошка образованост (конструисање и употреба инструмената, спровођење пројекта истраживања), убедљиво најнеопходнија за унапређивање васпитно-образовне праксе по мишљену велике већине испитаника ($p < 0.001$). Познавање

²⁴ jelena.maksimovic@filfak.ni.ac.rs

вештине за тимски рад је статистички заступљеније код испитаника до 10 година радног стажа, него код испитаника са 10-20 или преко 20 година радног стажа ($p < 0,01$). На основу свега изложеног, може се рећи да су знања из подручја методологије педагошких истраживања и методолошка образованост према процени велике већине наставника најпотребнија за унапређење васпитно-образовне праксе.

Кључне речи: Наставник, Методолошко образовање, Иновације, Васпитно-образовна пракса, Перманентно усавршавање

Jelena Maksimović, PhD

NOTES OF EDUCATION TEACHERS - A BASIS FOR ACCEPTANCE AND IMPLEMENTATION OF INNOVATION

Summary: Innovation in teaching include all relevant papers to the already established practice. Innovations are the result of serious, professional and long-term preparation for rational changes in the upbringing and educational practices, which are the result of conscious, planned, organized and effectively verifiable activities that combine good prior experience with newspapers that are being introduced and contribute to good teaching. In these conditions, innovations are time consuming, would be appropriate and socially acceptable professional, cultural and social significance and meaning. Innovations in other circumstances may result from unexpected stimulus or instant inspiration, but in this case can not have meaning and significance that would be of particular benefit to improving the teaching process. The paper discusses the

knowledge that teachers need to accept and implement innovations in the educational process in relation to: the length of service, the knowledge and use of foreign languages, the school environment, the length of the study and the average score of the studies. The results showed the methodological education (construction and use of instruments, conducting the research project), by far the most needed to improve educational practice in the opinion of the vast majority of respondents ($p < 0.001$). Knowing the skills of teamwork is statistically more frequent in patients under 10 years of service than those with 10-20 or over 20 years of service ($p < 0.01$). On the basis of the above, it can be said to have knowledge of research methodology pedagoških and methodological education in the judgment of the great majority of teachers for the most unappređenje educational practice.

Keywords: teacher, methodological training, innovation, educational practice, continuous improvement

Доцент др Небојша Павловић²⁵

ДЕМОКРАТИЈА И УПРАВЉАЊЕ У ШКОЛИ (из перспективе убрзаних промена у друштву)

Резиме: Демократски уређена школа, која добро функционише, неће само унапређивати образовање за демократско грађанство и припремати своје ученике да постану ангажовани и демократски образовани грађани; она ће на тај начин постати и много сретнија, креативнија и успешнија установа.

„Демократски“ значи да се управљање школом темељи на људским правима, учествовању ученика, запослених и осталих учесника у доношењу свих важних одлука у школи.

Постоји разлика између „управљања“ и „руковођења“ у школама: овде је важно да се нагласи тесно повезана, али веома различита значења та два појма. Ради јаснијег разумевања појмова руковођења и управљања ваља нагласити њихову разлику.

Управљање је процес који обухвата утицај, рад са људима и постизање циљева, а примарна му је функција примењива и конструктивна промена. Најчешће, појам управљања поистовећујемо са лидерством. Руковођење, са друге стране, понајпре жели осигурати стабилност и ред у организацијама. Овај појам поистовећујемо са радом менаџера. Руковођење је усредсређено на структуру, а вођење на идеје. Организације које имају снажно руко-

²⁵ racapn@gmail.com

вођење и слабо управљање постају троме и бирократске, а организације које имају слабо управљање и снажно руковођење могу бити у процесу промена без јасног циља. Стога су оба процеса потребна.

Циљ рада је утврђивање утицаја директора на процес демократизације односа у школи као и агенсе опасности по демократију. По својој природи, демократија угрожава старе хијерархије и ауторитете, а сукоби до којих долази могу да буду болни и исцрпљујући.

Истраживање је спроведено у школама крагујевачког округа. Обухваћено је 20 школа.

Закључак је да би директори лакше могли испунити све захтеве вођења школе у 21. веку када би се национална политика наставила развијати у смеру који ојачава компетенције директора за спровођење демократских процеса. Свим директорима, па тако и врло искусним, потребни су одговарајући услови за успешно обављање свих директорских улога. Понајпре, неопходна је изградња професионалног капацитета провођењем програма оспособљавања и циљаног усавршавања директора. Тако би директори српских образовно-васпитних установа могли системски упознати теорије вођења, препознати свој лични стил вођења те развити стилове који одговарају условима у којима установа делује, као и посебност самог директора.

Кључне речи: демократија, управљање, руковођење, лидерство, директор школе.

Проф. др Наталија Јовановић²⁶

Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

САВРЕМЕНА ОБРАЗОВНА ТЕХНОЛОГИЈА И МЕТОДИЧКЕ НОВИНЕ У НАСТАВИ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА²⁷

Резиме: Рад би био анализа неопходности новог приступа у наставном раду друштвено-хуманистичких наука, под утицајем развоја савремене образовне технологије и информационог друштва. Велике промене у свим сферама свакодневног живота, изазване су развојем науке и модерних технологија. Све ове промене намећу: нов приступ у настави, нову технологију учења, комуницирања, обраде информације, управљања наставом и планирања у образовању. Нове технологије, засноване на примени вештачке интелигенције, у потпуности су промениле и наставну технологију. Традиционална настава припремала је за традиционално и индустријско друштво, а за информационо друштво може бити функционална само настава заснована на савременим образовним технологијама. Системи за аутоматску обраду података, мулти-медијални системи, паметне, електронске табле, виртуелне школе, PowerPoint презентације и друге нове технолошке образовне могућности мењају, или пружају могућност за методичке новине, и у настави друштвено-хуманистичких наука. Настава ex katedra у раду са сасвим

²⁶ natalija.jovanovic@filfak.ni.ac.rs

²⁷The work is part of the "Tradition, modernization and national identity in Serbia and the Balkans in the European integration process" (179 074), Ministry of Science and Technological Development of Serbia 2011-2015.

новим генерацијама, које одрастају уз видео игре, facebook, блогове, брзу и комплетну информацију коју могу преузети са интернета је „уско грло“, превазиђена методика савременог образовања. У образовном систему, услед промене образовне технологије, и промене ученика, мења се образовна технологија и сам наставник, као део педагошког троугла. Промена се односи на његово прихватање нове образовне технологије, креирања методичких новина и осмишљавање новог приступа настави.

Кључне речи: образовна технологија, методичке новине, настава, друштвено-хуманистичке науке, информационо друштво

Natalija Jovanović, PhD

THE MODERN EDUCATION TECHNOLOGY AND TEACHING METHODOS IN TEACHING OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

Summary: This paper analyzes the necessity of a new approach to the teaching of humanities, influenced the development of modern educational technology and information society. Major changes in all spheres of daily life, caused by the development of science and modern technology. All these changes impose: a new approach to teaching, learning new technology, communications, information processing, management, teaching and educational planning. New technologies, based on the application of artificial intelligence, are completely changed and teaching methods. Traditional education is preparing for traditional and industrial society, and the information society can be functional only courses based on modern educational technologies. Systems for automatic data processing, multimedia

systems, smart, electronic boards, virtual schools, PowerPoint presentations and other new technology changing educational opportunities, or provide an opportunity for methodological papers, and teaching of humanities. Teaching ex cathedra in working with entirely new generations who grow up with video games, facebook, blogs, fast and complete information that can be downloaded from the Internet is a "bottleneck" outdated methodology of modern education. In the education system, due to changes in educational technology, and changes in students, educational technology is changing and I am a teacher, as part of the pedagogical triangle. Changes related to his acceptance of new educational technologies, creating methodological innovation and design of the new approach.

Keywords: education technology, didactic papers, teaching, social and human sciences, information society

Проф. Др Драгица Илић²⁸

Учитељски факултет у Врању

Мс Борис Илић

О.Ш. „Вук Караџић“ у Дољевцу

ДОПРИНОС СТУДЕНАТА УЧИТЕЉСКОГ ФАКУЛТЕТА ЗАШТИТИ ЧОВЕКОВЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Резиме: Заштита човекове животне средине сваког човека данас мора бити на првом месту, јер је развој индустрије и технологије достигао горњу границу, када се више не могу неконтролисано узимати сировине (рудна богатства) из природе и када се више у природу не могу испуштати и бацати отпадни материјали без ранијег контролисања и пречишћавања. Земља је њима већ пре-засићена. Ми не живимо у времену благостања индустријализма, већ у општој кризи, налазимо се у средишту револуције која свет преображава, која полако покорава све популације. Велике промене које се дешавају више не прете, већ продиру дубоко у наше животе и потпуно преображавају све око нас, делујући мутагено на сав живи свет. Свакодневно широм света људи умиру од разних болести а узрок се може наћи у загађеној животној средини (било да је складиштен радиоактивни или хемијски отпад, који штетно делује на људски организам). По људско здравље није опасан само отпадни материјал који се складира већ и онај који се спаљује. Посебно НАТО бомбардовање је деградирало наше животно окружење да данас велики број оболелих (људи, омладина и деца) од малигних болести свакодневно умире, чији број тачно није доступан јавности. Изучавајући три предмета: Соци-

²⁸ ucifaxvranje@yahoo.com

јалну екологију, Заштиту човекове животне средине и Еколошко васпитање, студенти Учитељског факултета заједно са предметним професором, урадили су научно истраживање „Допринос студената Учитељског факултета заштити човекове животне средине“, како би своје знање из ове области применили у циљу заштите свог животног окружења, што се може видети из табела које су приказане у раду.

Кључне речи: животна средина, загађена животна средина, људско здравље, благостање, еколошко васпитање.

Данијела Ковачевић Микић²⁹,

дипломирани филолог српског језика и књижевности –
мастер, просветни саветник у Школској управи Чачак
(Министарство просвете и науке РС)

НОВА ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА И ОПРЕМАЊА ИНОВАТИВНЕ ШКОЛЕ У ИНФОРМАЦИОНОМ ДРУШТВУ

Библиошека као срце школе

Резиме: Савремено друштво подразумева цело-
животно учење и стручно усавршавање. Образовни прио-
ритет се огледа у примени савремене образовне пара-
дигме, у којој је фокус на активности ученика, коопе-
ративном учењу и учењу путем открића, како би се са
репродуктивног познавања градива прешло на развијање
функционалног знања. Императив је учење учења и
оспособљавање ученика за самостално коришћење свих
доступних извора знања. У том смислу, школске библи-
отеке би требало да буду кључна места образовне ре-
форме, јер осим културне мисије, школски библиотекари
имају задатак да пруже стручну подршку ученицима и
наставницима у примени иновативних модела учења и
рада. Међутим, велики је јаз између оног што би требало
да буде и онога што јесте. Рад говори о расколу између
стварног стања (постојећих људских и материјалних
ресурса) и образовних потреба, уз пружање смерница за
даљи развој, а заснован је на анализи ресурса и програма
рада школских библиотека у Моравичком округу.

Кључне речи: библиотека, стручно усавршавање,
ресурси, иновације

²⁹ danijela.k.mikic@eunet.rs

Др Драган Јешић³⁰

Педагошки факултет, Јагодина

УЧЕЊЕ УЧЕЊА И УЧЕЊЕ МИШЉЕЊА – ПУТ ДО ЕФИКАСНЕ ШКОЛЕ

Резиме: Шта треба да се учи и како треба да се мисли је проблем који заокупља многе научнке, педагоге и психологе посебно. Постоји неколико група заговорника појединих програма: (есенцијализам, енциклопедизам, прагматични модели, модел утемељен на чулима и др). Поједини научници заступају став да би у школи требало да постоје два кључна предмета, а сваки од њих би био интегрисан са свим другим предметима. Први предмет је како учити а други како мислити. Учење учења и учење мишљења заиста и јесу кључни предиктори успешног учења ученика у било којој наставној области. Често се у литератури истиче да данашње дете има интелектуалне потенцијале веће него што је потенцијал интелигенције коју је користио Леонардо Да Винчи. Разлог што се ово не постиже лежи у неадекватном учењу у развијању способности посебно у раном периоду дечијег развоја.

У раду се разматра могућност и потребе креирања програма „ учење учења и учење мишљења“

Кључне речи: Учење учења.Учење мишљења.

³⁰ jesicpetar@neobee.net

Зорица Влајковац³¹

Професор разредне наставе
ОШ „Мара Јанковић“ Кусић

УЛОГА НАСТАВНИКА У КОМПЈУТЕРСКО – ИНФОРМАТИВНОЈ НАСТАВИ

Резиме - У компјутерској настави мења се функција наставника. Он је ту да распореди, планира и организује рад, оствари континуирану сарадњу и управља процесом наставе. Обогаћивање наставне технологије неминовно тражи да се обогаћује стручни и дадкитички профил наставника. Код већине наставника постоји страх од прихватања иновација. У досадашњој пракси се показало да савремена компјутерска технологија помаже да се наставни циљеви ефикасније остварују. Услов за успех је да се технологија користи у складу са циљевима. Рачунар је средство за брзу и прецизну обраду, за савладавање и пренос огромног броја информација. Настава помоћу рачунара је програмирана настава. Она омогућује да се наставни процес индивидуализује, односно да свеки ученик добија информације индивидуално и напредује својим ритмом у складу са способностима и трудом.

Кључне речи: рачунар, информација, компјутерско-информативна настава

³¹ vlajkovacsiz@neobee.net

MSc Danijela Mišić³²

Teacher-training faculty
Vranje

LIBRARIES – SOURCES OF KNOWLEDGE IN MODERN WORLD OF EDUCATION AND SCIENCE

Summary: This paper emphasizes the role of library as a powerful informational system. In global society the borders are being removed so information could be available to the users. Library as a cultural center with its available literature and other kinds of media in national, and even greater usage of English language, provides its users the approach and insight into scientific achievements, rich vocabulary, bibliographic material as the source of information necessary for further research and evaluations.

Key words: Mission of library, globalization, English language, information.

³² ucfaxvranje@yahoo.com

MSc Danijela Mišić

Учитељски факултет, Врање

БИБЛИОТЕКЕ – ИЗВОРИ ЗНАЊА У СВЕТУ МОДЕРНОГ ОБРАЗОВАЊА И НАУКЕ

Резиме: У овом раду истиче се улога библиотеке као моћног информационог система. У глобалном информационом друштву бришу се границе како би информације биле доступне својим корисницима. Библиотека као културолошки центар са расположивом литературом и другим врстама медија на националним и све већом употребом енглеског језика, својим корисницима омогућава приступ и увид у научна достигнућа, речничко богатство, библиографску грађу као извору информација неопходним за даља истраживања и вредновања.

Кључне речи: Мисија библиотеке, глобализација, енглески језик, информације.

Др Мирјана Марковић³³

Висока школа за образовање васпитача, Пирот

ТЕЛЕВИЗИЈА И ОБРАЗОВАЊЕ У САВРЕМЕНОМ ИНФОРМАЦИОНОМ ДРУШТВУ

Резиме: Образовање је процес којим заједница тежи да оспособи појединце за живот и рад у њој. На тај начин покушава да пренесе своју културу, укључујући и стандарде по којима би волела да људи живе. Оно што се посебно уочава у образовној мисли последњих неколико година јесте ентузијазам са којим је образовање прихваћено као инструмент за остваривање друштвених идеала. Са развојем науке и све већим пробојем технике у све сегменте друштвеног живота, дошли смо до тога да нове технологије преузимају све већу улогу у развоју сваке индивидуе. Телевизија је постала медиј који прате све старосне категорије. Све већи проценат људи седи поред телевизијских екрана и више часова дневно. Својим садржајима телевизије на себе преузимају и образовну улогу, поготово путем научно-образовним програмима те постају погодно средство образовања како младих, тако и осталих генерацијских структура.

Кључне речи: образовање, култура, наука, техника, телевизија.

³³ mirjanamar76@gmail.com

Mirjana Marković

College of Teacher Training, Pirot

TELEVISION AND EDUCATION IN MODERN INFORMATION SOCIETY

Summary: Education is the process by which the community seeks to empower individuals to live and work in it. In this way, trying to convey their culture, including the standards by which they would like to live. What is particularly noticeable in the educational thought in recent years is the enthusiasm with which education is accepted as an instrument for achieving social ideals. With the development of science and increasing the breakthrough technology in all segments of society, we came at a time when new technologies take on greater roles in the development of each individual. Television has become a medium which accompany all age groups of people. A growing percentage of people sitting next to TVs and more hours a day. Television take role of education, particularly through scientific and educational programs and become a convenient means of education to youth and other generational structure.

Keywords: education, culture, science, technology, television.

Мр Марија Јовановић³⁴

Филозофски факултет Ниш

ИНОВАТИВНИ ПРИСТУПИ ОЦЕЊИВАЊУ УЧЕНИКА: ПРЕПРЕКЕ И ИЗАЗОВИ

Резиме: Процеси увођења, примене и ширења иновација у образовни процес са собом носе и потребу за другачијим, иновативним приступом и у области оцењивања ученика. Неопходне промене темеље се на савременом, конструктивистичком сагледавању учења и наставе, хуманистичким и когнитивистичким теоријама мотивације, као и потребама и захтевима непосредне праксе. Управо у овој сложеној релацији темељења иновативних поступака процеса оцењивања налазе се и основне препреке његове адекватне реализације. Непосредна наставна пракса као темељ, основа увођења и реализовања иновација у оцењивању често бива и препрека за њихово остваривање.

Рад има за циљ да укаже на противуречност у оцењивачкој збиљи, која с једне стране препознаје потребе за променама у оцењивању, а с друге стране занемарује негативан утицај једног од основних фактора неуспеха иновација-велики број ученика у одељењу.

Резултати истраживања показале да ли и у којој мери велики број ученика у одељењу представља отежавајућу околност у примени описног оцењивања ученика најмлађег узраста и начине којима наставници разредне наставе превазилазе ову препреку.

Кључне речи: иновације, оцењивање, наставна пракса, описно оцењивање, број ученика у одељењу.

³⁴ marija.jovanovic@filfak.ni.ac.rs

Мр Горан Вилотијевић³⁵

Висока струковна школа за образовање васпитача Вршац

КЉУЧНЕ ОДРЕДНИЦЕ ЕФИКАСНЕ НАСТАВЕ

Резиме: Шта је успешна настава и које су њене одлике је проблем којим се бави савремена дидактичка наука. Постоји и више истраживања која са баве утврђивањем обележја добре наставе. Поједини истраживачи указују на индикаторе и предикторе ефикасне наставе истичући да они имају универзално али у одређеној мери и специфично значење за поједине области. Мајер, Х. (2005) наводи десет емпиријски провераваних критерија квалитетне наставе: *Јасно структурирање наставе* (јасноћа процеса, циљева, садржаја и др.); *Висок удео стварног времена учења*; *Стимулативна клима* (узајамно поштовање, одговорност, праведност); *Јасноћа садржаја* (разумљивост, постављање задатака); *Успостављање смислене комуникације* (култура разговора, повратна информација); *Разноликост метода* (облици, иновативни модели); *Индивидуално стимулисање ученика*; *Интегративно вежбање*; *Јасни циљеви који се односе на постигнуће* и *Повољно окружење*.

У раду се указује и на друге карактеристике ефикасне наставе (системност, континуирана повратна информација, самоевалуација, победничко учење и сл).

Кључне речи: Ефикасна настава, Успешна настава, Квалитетна настава.

³⁵ gvilotijevic@sbb.rs

Проф. Снежана Влајковац³⁶

специјалиста методике наставе српског језика
ОШ „Мара Јанковић“ Кусић

ИНОВАТИВНИ МОДЕЛИ НАСТАВЕ И ЊИХОВА ПРИМЕНА У НАСТАВИ УЧЕНИКА МЛАЂИХ РАЗРЕДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Резиме - Под утицајем информационе технологије постепено се напушта традиционална настава коју је укоренио Ј. А. Коменски пре скоро три века. Улога информационог окружења постаје све битнија и значајнија, а школа ће бити модернија и успешнија уколико наставници пре и потпуније схвате ту чињеницу. Највредније знање које ученик може добити стичући информатичку писменост јесте знање о томе како, где и на који начин може пронаћи потребну информацију. Да бисмо ишли у корак с временом неопходно је унети иновације у васпитно-образовну делатност које су усмерене ка подизању нивоа и квалитета васпитно-образовног рада, уз рационално коришћење кадрова, времена и креативности наставника и ученика. Јер позиција ученика у традиционалној настави тренутно не делује подстицајно. Улога наставника се мења, односно наставник није искључиво предавач већ организатор наставе и партнер у непосредној комуникацији. Подстакнути великим променама у науци и друштву а у жељи да видимо колико су промене допрле до наставе и у којој мери их учитељи прате и примењују, извршили смо мало истраживање. Наиме, анкетирали смо учитеље на територије општине Бела Црква. Истраживањем смо дошли до веома занимљивих резултата.

Кључне речи: традиционална настава, иновације, иновативна настава, истраживање.

³⁶ vlajkovacsiz@neobee.net

УЛОГА МЕДИЈСКО-ИНФОРМАТИЧКИХ ИНОВАЦИЈА У УНАПРЕЂИВАЊУ НАСТАВЕ

Резиме: Медији су средства која посредују у неком процесу. Наставни медији посредују између извора знања и ученика. Постоје различита схватања о томе да ли су наставна средства укључена у појам медија. Неки познати дидактичари (Волфганг Шулиц) израз медиј користе веома широко укључујући у њих и наставна средства. Иако постоје различита схватања о томе шта су медији сви им придају значајно место у унапређивању наставног процеса. Поставља се питање да ли су медији само посредници између знања и ученика или су они значајни извори знања. Поједини дидактичари кажу да нека техничка или друга направа није медиј све дотле док се не појави у посредничкој улози којом се помаже ученику да стиче знања. Постоји посебна дисциплина медијска дидактика која проучава теорију и праксу поучавања и учења помоћу медија.

У раду се даље указује на улогу медијско-информатичких иновација у унапређивању наставног процеса у школама.

Кључне речи: Дидактичко-информатичке иновације; Дидактички медији; Наставна средства

³⁷ ucfaxvranje@yahoo.com

**Проф. др Милорад Бањанин³⁸, проф др
Миленко Пикула**

*Универзитет у Источном Сарајеву-Филозофски факултет
Пале*

Катедра за математику и рачунарство

**ЕЛЕКТРОНСКИ ФОРМАТИ ПРЕЗЕНТАЦИЈА
МУЛТИМЕДИЈАЛНИХ ПОДАТАКА**

Резиме: Настава је системска, објектна и процесна структура у којој речи (које се састоје од карактера или слова), видљива догађања и звуци који се чују (од људских разговора, музике, буке у учионици и из околине) дефинишу информационе и физичке токове у простору и времену учења. Комплексност такве динамике се повећава са инволвираним ресурсима наставе који уз свој назив носе префикс “електронски” (уџеник, књига, свеска, табла, тест, интеракција, формати). Суштински, електронски уџеник, настава, учење, образовање, култура...користе формате које представљају сами подаци у апликацијама појединих класа дигиталних презентација и контекста електронске комуникације.

Под појмом податак (или дата) подразумевамо дигиталну презентацију оригиналне аналогне или непрекидне информације коју рачунар може разумети и размењивати у електронској комуникацији. Такав податак у настави је доминантно мултимедијалан. Мултимедијални подаци су композитни и састоје се од комбинације више врста појединачних података као што су текст, звук, слика, графика, видео, анимација. Поједини делови мултимедијалног податка имају различите димензије у простору њиховог представљања. Регуларан нумерички податак и

³⁸ mkb252633@EUnet.rs

текст су нула-димензионални, аудио подаци имају једну димензију простора задату у њима, слике и графички подаци су дводимензионални а видео и анимирани подаци су стандардни примери тродимензионалних података. Поред уобичајених израза у истраживању мултимедијалних података укључују се *статистичке функције, геометријске функције и мета функције* чија примена омогућава да се мултимедијални подаци представе као корисне информације које могу олакшати истраживачке операције у настави док су стандардно коришћене методе презентације сазнања из мултимедијалних података *логички утемељене презентације, презентације засноване на семантичким везама, презентације базиране на фрејмовима, принудне презентације и презентацијске методе засноване на сумњама.*

Кључне речи: електронски формати, електронски ресурси наставе, презентације мултимедијалних података, истраживање мултимедијалних података (мултимедиа дата мининг), методе презентације сазнања из истраживања мултимедијалних података,

*CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд*

371.3(048.3)

37.026(048.3)

371.322:004(048.3)

*НАУЧНИ скуп Образовне иновације у
информационом друштву (2012 ; Ужице)
Зборник резимеа / Научни скуп Образовне
иновације у информационом друштву, Ужице,
новембар 2012. - Београд : Српска академија
образовања, 2012 (Београд : Центар за
образовну технологију). - 64 стр. ; 21 cm*

*Део текста упоредо срп. текст и енгл.
превод. - Тираж 100. - Напомене уз текст. -
Summaries.*

ISBN 978-86-89393-00-2

*а) Настава - Иновације - Апстракти б)
Информациона технологија - образовање -
Апстракти
COBISS.SR-ID 194128396*